

**SZUVERENITÁSVÉDELMI
HIVATAL**

AZ EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK MEGERŐSÍTETTE A SZUVERENITÁSVÉDELMI HIVATAL JELENTÉSEINEK MEGÁLLAPÍTÁSAIT

2025. május 14.

Átláthatatlan az NGO-k európai uniós finanszírozása, felmérhetetlen a szervezetek szerepe a politikai döntések alakításában – állapította meg az Európai Számvevőszék. Az európai pénzügyek őre által kiadott friss jelentés szerint azt sem lehet pontosan tudni, mennyi pénz vándorol összesen az európai adófizetők zsebéből az NGO-k kasszájába. Ami megállapítható: az utóbbi évtizedben a támogatások jelentős részét néhány kiváltságos szervezet kapta. Ezeknek a szervezeteknek szabad bejárásuk van az európai intézményekbe, lehetőségük, hogy az Európai Parlament képviselőin keresztül befolyásolják a politikai döntéshozatalt. Erre kaptak már megbízást külföldről és az Európai Bizottságtól is. A befolyásuk alá vont, korrupción ért képviselőkkel szemben a leggyengébb szankciókat alkalmazzák. Azt pedig ellenőrizni sem lehet, hogy a lobbitevékenységet végző NGO-k közül melyik képviseli valóban az európai értékeket és érdekeket, és melyik egy idegen ország ügynöke. Az Európai Bizottság mégis egy ilyen használhatatlan nyilvántartásra épülő uniós rendszerre váltaná le a tagállamok önálló, külföldi beavatkozások ellen felépített védelmi rendszereit.

Történelmi mélyponton az Európai Parlament tekintélye

Európai parlamenti képviselők legutóbb 2022-ben keveredtek külföldi befolyásolási kísérlettel kapcsolatos korrupciós ügybe, de egy nemzetközi oknyomozó riport szerint az EP majd minden negyedik képviselője érintett volt már valamilyen nyilvánosságot kapó botrányban.¹ A EP a korrupciós ügyekkel kapcsolatban rendre a leggyengébb szankciókat alkalmazza, az átláthatóságot szolgáló hivatott intézkedései komolytalanok, a számonkérhetőséget segítő javaslati súlytalanok.² Ezzel kapcsolatban még az európai intézményekkel szorosan együttműködő Transparency International is azt mondta, hogy *„sürgősen meg kell vizsgálni, miként születnek ebben a házban a döntések az átláthatóság, az integritás, az etika és a korrupcióellenesség terén (...) ugyanis (...) az EP-képviselők között a »büntetlenség kultúrája« működik, ez a jelenség pedig nagyban hozzájárult az intézményt alapjaiban megrengető Katar-gate botrányhoz. (...) Az EP-képviselőkkel szembeni szankciók kiszabásának joga közvetlenül a parlament elnökét illeti meg, döntéseiben pedig politikai megfontolások is közrejátszhatnak”*.³

1 A 2019–2024-es európai parlamenti ciklusban 704 aktív képviselő közül 163-nak volt valamilyen nyilvánosságot kapó botrányos ügye. A botrányok kapcsán 23 képviselő ellen született elmarasztaló bírósági ítélet. Lásd: Bart de Konig, et al.: Almost 1 in 4 EU lawmakers involved in scandals or breaking the law, from harassment to corruption. *Follow the Money*, 2024. január 31. Forrás: ftm.eu/articles/european-parliamentarians-involved-in-hundreds-of-scandals.

2 Dr. Petri Bernadett: Rendszerváltás vagy módszerváltás – mit tanultak az EU intézmények az EP korrupciós botrányából? *Szakpolitikai Figyelő*, 2023. január 30. Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Európa Stratégia Kutatóintézet. Forrás: eustrat.uni-nke.hu/hirek/2023/01/29/rendszervaltas-vagy-modszervaltas-mit-tanultak-az-eu-intezmenyek-az-ep-korrupcios-botranyabol.

3 Nick Aiossa, a Transparency International igazgatóhelyettese az Európai Parlament külföldi beavatkozásokkal foglalkozó különbizottságának (ING2) meghallgatásán 2023. január 26-án. Forrás: multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/sede-afet-ing2-committee-meeting_20230126-1400-COMMITTEE-ING2-AFET-SEDE.

A Katar-gate kapcsán az európai választópolgárok azzal szembesültek, hogy Európában bejegyzett nem kormányzati szervezetek más országok érdekeinek előmozdítására tettek rejtett kísérletet Brüsszelben. Ezeknek a szervezeteknek bejárásuk volt az uniós intézményekbe, ott a társadalom számára hasznos tevékenységek álcája mögé bújva az európai emberek érdekeivel szembemenő politikai nyomásgyakorló és befolyásszerző tevékenységet végeztek. NGO-k fedezték annak a bünszervezetnek a tevékenységét, amely európai parlamenti képviselők lefizetésével vásárolt politikai befolyást olyan országoknak, mint Katar, Marokkó és Mauritánia. A megvett politikusok, köztük az Európai Parlament alelnöke, a kenőpénzért cserébe idegen érdekeket képviseltek az EP-ben, harmadik országokat segítettek kedvező üzleti lehetőségekhez az Európai Unióban. Köztük többen a 2024-es európai parlamenti választáson újra mandátumhoz jutottak.⁴

A Katar-gate következményei

„Meg is lehetne írni a forgatókönyvet: most mindenki szörnyülködik, majd azt ígéri, mindent megtesz, hogy ezt felszámolja, és olyan intézkedéseket hoz, amelyek garantálják, hogy ilyesmi ne fordulhasson elő újra. Holott az igazság az, hogy problémák vannak az uniós közigazgatás etikai rendszerében” – fogalmazott a botrány kipattanása után Emily O'Reilly európai ombudsman.⁵

Amikor 2019-ben először választották az Európai Bizottság elnökévé, Ursula von der Leyen azt ígérte, kiemelt figyelmet fordít az átláthatóságra. Miután a Katar-gate kirobbant, az Európai Bizottság azzal nyugtatta a közvéleményt, hogy az ilyen ügyektől védve van, mert a biztosokra a parlamenti képviselőkénél szigorúbb szabályok vonatkoznak. Ők már eddig is nyilvánosságra hozták, kivel, milyen ügyben, hányszor találkoztak az uniós átláthatósági nyilvántartásban (transparency register) szereplő NGO lobbiszervezetek közül. Az EP-képviselők fogadkoztak: minden eszközzel fellépnek, hogy megelőzzék a hasonló eseteket. A parlament elnöke tizennégy pontos, az átláthatóságot és számonkérhetőséget fokozó javaslatcsomaggal állt elő – amelyről maga is elismerte, hogy egyes elemei egy évtizede hevernek a fiókban –, a képviselők pedig kezdeményezték a lobbitevékenységet végző NGO-k európai uniós finanszírozásának átvilágítását.⁶ Az NGO-k mindeközben azt állították: boszorkányüldözés áldozatai, rajtuk akarják elverni a port a szabályozás hiányából, illetve a meglévő szabályok be nem tartásából fakadó botrány miatt.

Egy évvel a Katar-gate után az Európai Bizottság javaslatot tett egy külföldi befolyásolási kísérletekkel szembeni – az alapszerződésekkkel szembemenő, a tagállamoktól nemzeti hatás-

⁴ Elisa Braun – Max Griera: 2 MEPs suspended from Socialist group over Qatargate probe. *Politico.eu*, 2025. március 4. Forrás: politico.eu/article/european-parliament-corruption-qatargate-belgian-prosecutor-immunity-meps.

⁵ Suzanne Lynch: EU standards chief calls for tougher lobbying rules amid Qatar scandal. *Politico.eu*, 2022. december 12. Forrás: politico.eu/article/eu-ombudsman-emily-oreilly-calls-for-ethics-rules-revamp-qatar-lobbying-scandal-erupts-eva-kaili-european-parliament.

⁶ Sarah Wheaton: Mission: Impossible – Transparency? EU closes a chapter on Qatargate. *Politico.eu*, 2023. szeptember 23. Forrás: politico.eu/article/eu-meps-qatargate-transparency-assets-declaration.

köröket elvonó – uniós védelmi rendszer kialakítására.⁷ A testület javaslata az uniós átláthatósági nyilvántartásra épül, amelyről időközben bebizonyosodott, hogy hibáktól hemzseg, és tele van ellentmondásokkal, ráadásul alkalmatlan arra, hogy az európai intézményeknél lobbitevékenységet végző szereplők közül kiszűrje az idegen hatalmak ügynökeit.⁸ Az Európai Bizottság – a demokráciavédelmi csomag keretében megfogalmazott javaslatokkal – mégis arra kényszerítené a tagállamokat, hogy cseréljék le saját védelmi rendszereiket az e nyilvántartásra épülő rendszerre.

Pedig az NGO-k uniós támogatása még mindig átláthatatlan – állapította meg legutóbb épp az Európai Számvevőszék. Az intézmény szerint a probléma még annál is súlyosabb, mint amilyenek korábban gondolták. Az EU pénzügyeinek őre szerint 2021 és 2023 között legkevesebb 7,4 milliárd eurónyi uniós támogatást kaptak az NGO-k, ebből 4,8 milliárd eurót az Európai Bizottság pályázati programjaiból, 2,6 milliárd eurót a tagállamok által kezelt uniós alapokból. A számokkal azonban vigyázni kell – figyelmeztetnek az auditorok, mivel nincs megbízható adat arra vonatkozóan, hogy pontosan mennyi támogatást kaptak az NGO-k.

Több mint 1,5 milliárd eurót oszthat szét az Európai Bizottság a 2022-ben indult Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek (CERV) programban, ami minden eddiginél könnyebbé teszi az NGO-knak, hogy uniós finanszírozáshoz jussanak.⁹ Az Európai Számvevőszék megállapításai szerint a CERV is hozzájárul az uniós támogatások rendszerének átláthatatlanságához. Az EB a támogatások mértékéről pontatlan információkat szolgáltat, és csak az elsődleges kedvezményezettekről tájékoztatja a nyilvánosságot, pedig a program lehetővé teszi a támogatások továbbosztását is. Ilyen esetekben nem derül ki, végső soron kik és mire használták fel az uniós támogatásokat.

Az Európai Számvevőszék által vizsgált uniós programokból összesen több mint 12 ezer NGO kapott támogatást, de a pénz jelentős része legalább egy évtizede néhány kiváltságos szervezetnél landol. Az Európai Bizottság által ezekről az NGO-król nyilvántartott, illetve közzétett információk megbízhatatlanok, még az sem ellenőrizhető, hogy az uniós adófizetők pénzéből végzett lobbitevékenységük során e szervezetek tiszteletben tartják-e az uniós értékeket és érdekeket, ahogy az sem felmérhető, milyen szerepet játszanak a politikai döntések alakításában.

Az Európai Bizottság által a külföldi befolyásolási kísérletek elleni védelem ezüstgolyójaként felmutatott átláthatósági nyilvántartásról az Európai Számvevőszék lényegében kimondja: jelen formájában használhatatlan, hiszen a nyilvántartás önbevalláson alapul, és gyakran

⁷ „Defence of Democracy – Commission proposes to shed light on covert foreign influence”. Sajtóközlemény, Strasbourg, 2023. december 12.
Forrás: ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6453.

⁸ Salsabil Fayed, et al.: The US is major funder of lobbying activities of Europe's civil society organisations. *Follow the Money*, 2023. május 18.
Forrás: ftm.eu/articles/ngos-in-brussel-who-pays-them.

⁹ Az ellenőrzés során olyan uniós programokat vizsgáltak, mint az Európai Szociális Alap Plusz, a Horizont Európa, az AMIF és a LIFE.

5